

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПЕРСОНАЛОМ ЩОДО ОПЛАТИ ПРАЦІ

Анотація. Розкрито питання ведення бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці та вдосконалення даної ділянки обліку. Досліджено сутність заробітної плати та визначено функції, які вона виконує в процесі суспільного відтворення.

Аннотация. Раскрыт вопрос ведения бухгалтерского учета расчетов по оплате труда и совершенствования данного участка учета. Исследована сущность заработной платы и определены функции, которые она выполняет в процессе общественного воспроизводства.

Annotation. The issue of accounting calculations of wages and improvement of the records site are exposed. The nature of wages is investigated and the functions that it performs in the process of social reproduction are defined.

Ключові слова: заробітна плата, форми оплати праці, системи оплати праці, основна заробітна плата, додаткова заробітна плата, документи первинного обліку оплати праці.

Ведення бухгалтерського обліку розрахунків з оплати праці є однією з найважливіших і складних його ділянок, оскільки безпосередньо зачіпає економічні інтереси усіх без винятку працівників підприємства. Також це пов'язано з тим, що облік праці і заробітної плати є трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації.

Мотивація праці, в тому числі чи не найважливіший її інструмент – матеріальне стимулювання працівників, безпосередньо впливає на ефективність роботи підприємства та отримані фінансові результати. Серед вчених, що займалися вивченням сфери обліку оплати праці можна виділити таких: Бутинець Ф. Ф., Голов С. Ф., Білуха М. Т., Дорош Н. І., Усач Б. Ф., Петрик О. А. та ін. Проте в умовах сучасного кризового становища економіки, умовах постійних змін законодавства перед вітчизняними підприємствами постає ряд проблем стосовно ефективної організації розрахунків з працівниками відповідно до національних та міжнародних стандартів.

Метою дослідження є розгляд актуальних проблем обліку та аналізу розрахунків з оплати праці на прикладі ТОВ СП "Нібулон" філія "Біловодська", розгляд можливих шляхів удосконалення цієї ділянки обліку. Задля досягнення поставленої мети необхідно проаналізувати положення діючого законодавства, вивчити точки зору дослідників на підняте питання, розкрити сутність поняття заробітної плати її форм та систем, розглянути облік оплати праці на обраному підприємстві.

У сучасному товарному виробництві, заснованому на наймі робочої сили, заробітна плата – це елемент ринку праці, що виступає як ціна товару, в формі якого найманий працівник продає свою робочу силу. Для найманого працівника заробітна плата – це його трудовий дохід, який він отримує внаслідок реалізації здатності до праці і який має забезпечити об'єктивно необхідне відтворення робочої сили. Для суб'єкта господарювання заробітна плата – це елемент витрат на виробництво, що входить до складу собівартості продукції і впливає на фінансову результативність господарської діяльності. Для держави заробітна плата є об'єктом державного регулювання з одного боку, а з іншого – об'єктом оподаткування [1, с. 423].

Суть заробітної плати виявляється також у функціях, які вона виконує в процесі суспільного відтворення. Серед них:

- 1) стимулююча – встановлення залежності її розміру від кількості і якості праці конкретного працівника, його внеску в результати роботи підприємства;
- 2) регулююча – оптимізація розміщення робочої сили за регіонами, галузями господарства, підприємствами з урахуванням ринкової кон'юнктури;
- 3) відтворювальна – забезпечує робітників та членів їхніх сімей необхідними життєвими благами для відновлення робочої сили та поколінь тощо [2, с. 25–26].

Відповідно до статті 1 Закону України "Про оплату праці", заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.

Відповідно до статті 2 цього ж Закону виділяють різні види заробітної плати. Основна заробітна плата – це винагорода за виконану роботу згідно зі встановленими нормами (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові оклади). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок і відрядних розцінок для робітників і посадових окладів для службовців. До додаткової заробітної плати належать винагороди за працю понад встановлені норми, за трудові досягнення і винахідництво, а також особливі умови праці. Вона включає доплати і надбавки до тарифних ставок і посадових окладів у розмірах, передбачених чинним законодавством: премії працівникам, керівникам, спеціалістам за виробничі результати, включаючи премії за економію конкретних видів матеріальних ресурсів, тощо [3].

Систематизовано форми та системи оплати праці можна представити за допомогою рисунка.

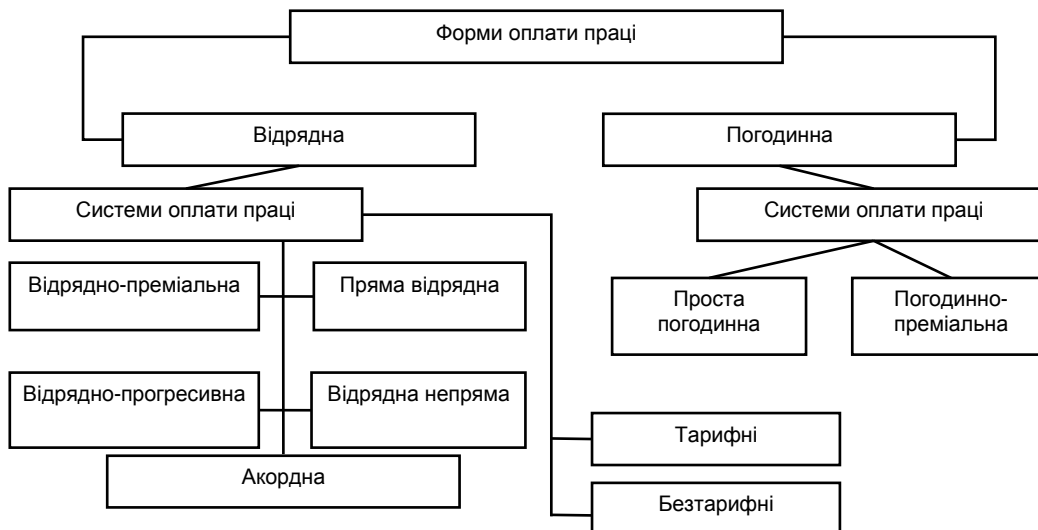

Рис. **Форми та системи оплати праці** [4, с. 545]

Об'єктом дослідження для проведення більш практичного ознайомлення з процесом організації розрахунків з оплати праці виступає ТОВ СП "Нібулон" філія "Біловодська". Біловодська філія спеціалізується на вирощуванні зернових культур, кукурудзи та соняшнику.

Предметом дослідження виступає безпосереднє ведення бухгалтерського обліку розрахунків з персоналом на філії.

Оскільки сільське господарство, в особливості відносно рослинництва, характеризується сезонністю робіт, це обумовлює певною мірою умови не тільки ведення діяльності в цілому, але й відповідно до виробітку – особливості розрахунків з оплати праці.

Для механізаторів використовується відрядна форма оплати праці, а для іншого персоналу – погодинна. Праця трактористів-машиністів до остаточного розрахунку за продукцію оплачується за відрядними розцінками за обсяг виконаних робіт, виходячи із установлених для філії змінних норм виробітку, фактично виконаного обсягу робіт і змінної тарифної ставки з урахуванням установлених надбавок і доплат. Оплата праці трактористів-машиністів провадиться за тарифними ставками за виконану змінну норму виробітку. Оплата праці працівників апарата управління філії та працівників, що безпосередньо не впливають на технологічний цикл виробництва, провадиться авансуванням за посадовими окладами, що встановлені штатним розписом відповідно до чинного законодавства.

Для узагальнення інформації про розрахунки за виплатами працівникам, які належать як до облікового, так і до необлікового складу філії, використовується субрахунок 66.1 "Розрахунки за заробітною платою" рахунку 66 "Розрахунки за виплатами працівникам".

Серед первинної документації, яка використовується на підприємстві та відбиває специфіку його діяльності, варто виділити: "Обліковий лист тракториста-машиніста", "Обліковий лист праці та виконаних робіт", "Подорожній лист вантажного автомобіля", "Подорожній лист легкового автомобіля", "Подорожній лист трактора", а також інші.

Варто зазначити, що ведення первинної документації з обліку розрахунків з персоналом відбувається відповідно до чинного законодавства. Проте на дотримання вимог П(с)БО 26 "Виплати працівникам" філії можна рекомендувати окрім субрахунку 66.1 "Розрахунки за заробітною платою" впровадити більш детальні субрахунки за відповідними видами фонду оплати праці. Тобто пропонуються такі субрахунки: 1) 66.1.1 "Розрахунки за основною заробітною платою", на якому пропонується нараховувати основну заробітну плату за затвердженими окладами та тарифними ставками; 2) 66.1.2 "Розрахунки за додатковою заробітною платою", на якому пропонується відображати премії, надбавки за різноманітні досягнення трудової діяльності, особливі умови праці та розрахунки індексації; 3) 66.1.3 "Розрахунки за іншими заохочувальними та компенсаційними виплатами", на якому пропонується відображати компенсації відпускних при звільненні та компенсація вартості житла молодих спеціалістів.

Постійний моніторинг змін законодавства у сфері зміни облікової документації, оподаткування доходів громадян виступає одним з першочергових та обов'язкових шляхів удосконалення ведення обліку розрахунків з оплати праці та ін.

Наук. керієн. Пасічник І. Ю.

Література: 1. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – 2-ге вид., [перероб. та доп.]. – К. : Вид. "Алерта", 2008. – 926 с. 2. Дудченко Н. І. Удосконалення обліку, аналізу і аудиту розрахунків з оплати праці в бюджетних установах / Дудченко Н. І. // Фінансові ринки і цінні папери. – 2009. – № 15. – С. 24–28. 3. Про оплату праці : Закон України від 1 травня 1995 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : ligazakon.com.ua. 4. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф. Ф. Бутинець, А. М. Герасимович, Н. М. Малюга ; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – 8-ме вид., доп. і перер. – Житомир : Рута, 2009. – 911 с. 5. Катеринєць Н. Облік праці за новими формами / Н. Катеринєць // Дебет-Кредит. – 2009. – № 5. – С. 3–4.